

TỔ CHỨC CÔNG TÁC KẾ TOÁN QUẢN TRỊ TRONG CÁC DOANH NGHIỆP SẢN XUẤT TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ ĐỒNG HỚI

Lê Thị Thắm

Trường Trung cấp Kinh tế Quảng Bình

Tóm tắt. Kế toán quản trị cung cấp các thông tin giúp cho nhà quản trị nội bộ đưa ra các quyết định kinh doanh của doanh nghiệp. Quyết định đó tác động đến sự thành công hay thất bại của doanh nghiệp. Do đó, nếu thông tin không đầy đủ, các nhà quản trị sẽ gặp khó khăn trong việc quản lý doanh nghiệp. Nếu thông tin không chính xác, các nhà quản trị có thể đưa ra các quyết định sai lầm, nếu thông tin không kịp thời thì có thể mất cơ hội trong kinh doanh.

Để giúp các doanh nghiệp sản xuất, kinh doanh tổ chức tốt công tác kế toán, Bộ Tài chính đã ban hành Thông tư 53/TT-BTC ngày 12 tháng 6 năm 2006, hướng dẫn áp dụng kế toán quản trị trong doanh nghiệp. Tuy nhiên, việc vận dụng tổ chức kế toán quản trị vào thực tế còn gặp nhiều khó khăn. Vì vậy, nghiên cứu việc tổ chức công tác kế toán quản trị trong các doanh nghiệp là rất cần thiết. Trong khuôn khổ bài viết này, tác giả đề cập đến một số vấn đề cần giải quyết để hoàn thiện tổ chức công tác kế toán quản trị trong các doanh nghiệp sản xuất trên địa bàn thành phố Đồng Hới.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Nền kinh tế đang gặp khó khăn, đòi hỏi các doanh nghiệp vừa tìm cách để khắc phục vượt qua thách thức, vừa tìm kiếm, nắm bắt các cơ hội để tồn tại và phát triển. Để làm được điều đó, một trong những công cụ quản lý hữu ích hiện nay là sử dụng kế toán quản trị trong hoạt động quản lý tại các doanh nghiệp. Kế toán quản trị là một bộ phận của hệ thống kế toán, nhằm cung cấp thông tin chủ yếu cho các nhà quản trị nội bộ trong doanh nghiệp. Kế toán quản trị ra đời nhằm giải quyết những nhu cầu thông tin kinh tế mà kế toán tài chính không thể thực hiện được.

Kế toán quản trị rất cần thiết cho quá trình xây dựng kế hoạch ở doanh nghiệp, vì nó cung cấp thông tin để ra quyết định về kế hoạch. Kế hoạch này được tiến hành dưới sự điều khiển của hội đồng xét duyệt dự toán, có sự tham gia của kế toán trưởng. Chúng được lập hàng năm và những mục tiêu của quản lý được biểu hiện dưới dạng các chỉ tiêu về số lượng và giá trị.

Kế toán quản trị giúp cho các nhà quản lý doanh nghiệp thực hiện chức năng kiểm tra bằng cách thiết kế nên các báo cáo có dạng so sánh. Các nhà quản trị sử dụng các báo cáo đó để kiểm tra, đánh giá trong các lĩnh vực trách nhiệm mà họ cần quan tâm, để xem xét và điều chỉnh, tổ chức thực hiện các mục tiêu đặt ra. Do đó, kế toán quản trị phải làm sao cho các nhà quản lý nhận được những thông tin mà họ cần. Mặt khác, trong quá trình điều hành hoạt động kinh doanh ở doanh nghiệp, các nhà quản lý phải thường xuyên ra quyết định, mà phần lớn thông tin được coi là căn cứ chủ yếu để ra quyết định lại do kế toán quản trị cung cấp [3].

Như vậy, trong hoạt động kinh doanh, người quản lý phải điều hành các hoạt động hàng ngày, lập kế hoạch cho tương lai và thực hiện một khối lượng lớn các quyết định thường xuyên và không thường xuyên. Tất cả những điều này đòi hỏi phải được cung cấp những thông tin đặc biệt khác nhau từ kế toán quản trị. Do đó, rõ ràng kế toán quản trị là hệ thống đo lường, thu thập, tổng hợp, xử lý, cung cấp các thông tin về kinh tế tài chính phục vụ cho yêu cầu quản lý trong việc lập kế hoạch, điều hành, theo dõi thực hiện kế hoạch trong phạm vi nội bộ doanh nghiệp [3].

2. THỰC TRẠNG TỔ CHỨC CÔNG TÁC KẾ TOÁN QUẢN TRỊ TRONG CÁC DOANH NGHIỆP SẢN XUẤT TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ ĐỒNG HỚI

Qua điều tra khảo sát thực tế 67 doanh nghiệp sản xuất trên địa bàn Thành phố Đồng Hới hiện nay cho thấy, hầu hết các doanh nghiệp đang áp dụng chế độ kế toán ban hành theo Quyết định 15/2006/QĐ - BTC hoặc Quyết định số 48/2006/QĐ - BTC để phục vụ cho việc lập báo cáo tài chính nhằm cung cấp các thông tin cho các đối tượng bên trong và bên ngoài doanh nghiệp. Ở các doanh nghiệp này chưa chú trọng đến việc lập các báo cáo quản trị để cung cấp các thông tin cần thiết cho nhà quản lý nhằm đưa ra các quyết định kinh doanh phù hợp.

Cụ thể: có 65% doanh nghiệp chưa áp dụng tổ chức công tác kế toán quản trị; có 20% doanh nghiệp có dấu hiệu bắt đầu quan tâm đến tổ chức công tác kế toán quản trị; còn lại 15% doanh nghiệp đã áp dụng tổ chức công tác kế toán quản trị nhưng còn sơ sài.

Vì vậy, thực tế công tác kế toán quản trị ở các doanh nghiệp sản xuất trên địa bàn Thành phố Đồng Hới còn gặp nhiều hạn chế:

Thứ nhất, một số doanh nghiệp chưa nhận thức sâu sắc về lợi ích của kế toán quản trị mang lại.

Thứ hai, các doanh nghiệp chưa có tổ chức công tác kế toán quản trị riêng biệt, mọi thông tin thu thập được đều do bộ phận kế toán tài chính cung cấp. Do đó, thông tin cung cấp còn đơn lẻ, chưa kịp thời, không linh hoạt, chưa đáp ứng được yêu cầu của nhà quản trị.

Thứ ba, thông tin thu thập được từ các phòng ban chưa có mối liên hệ chặt chẽ, do đó chưa xác định được các thông tin thích hợp, chưa nắm bắt được các cơ hội để lựa chọn các phương án kinh doanh có lợi cho doanh nghiệp.

Thứ tư, chứng từ nội bộ sử dụng trong kế toán quản trị chưa phong phú, các chứng từ đã được quy định thì chưa bổ sung các thông tin cần thiết để phục vụ cho công tác quản lý.

Thứ năm, hệ thống sổ kế toán chưa được chi tiết cụ thể theo cấp quản lý, việc phản ánh các nghiệp vụ kinh tế còn mang tính chung chung chưa cụ thể cho từng đối tượng, phần nào ảnh hưởng đến các quyết định kinh doanh của nhà quản trị.

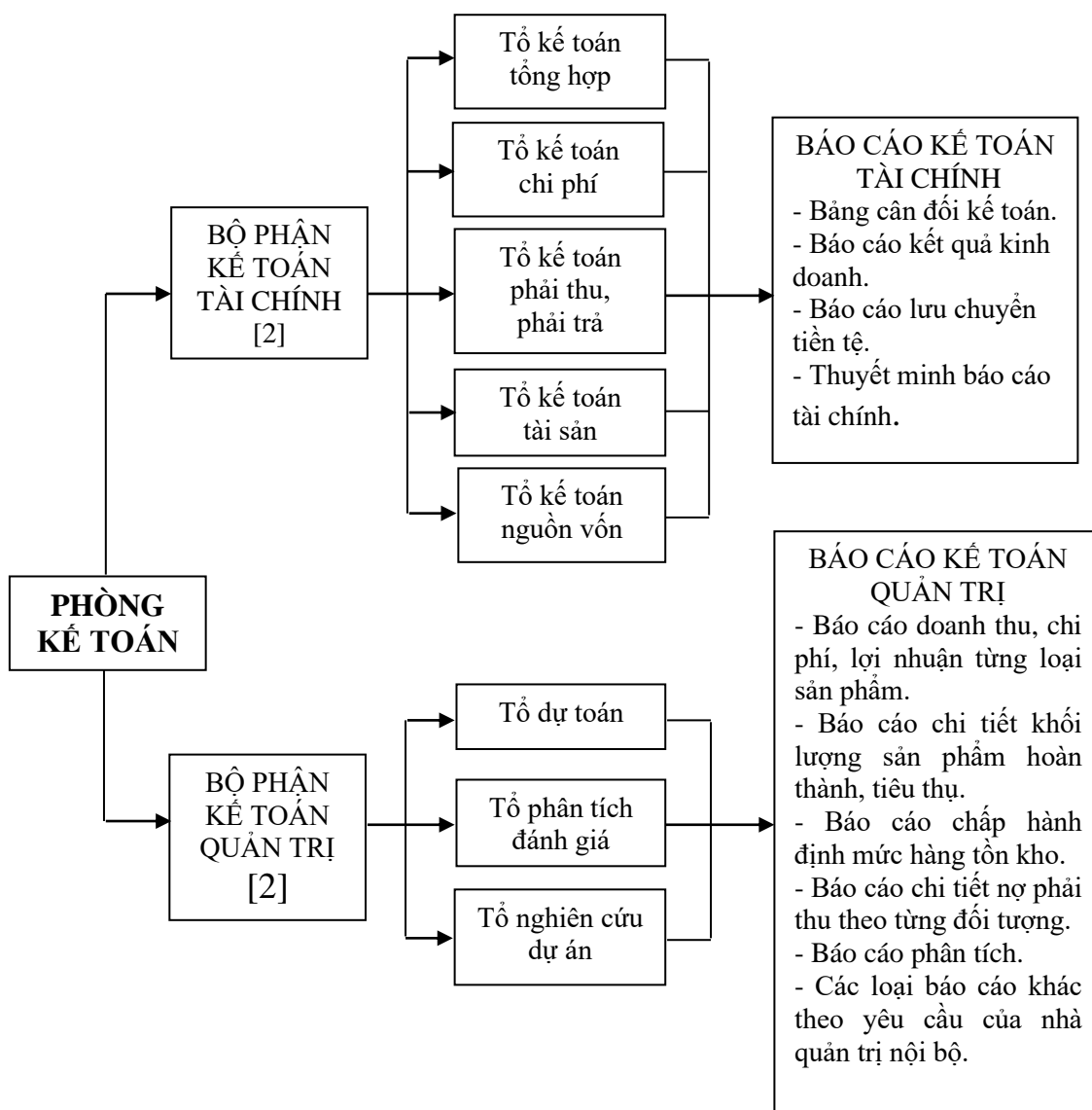
Thứ sáu, hệ thống báo cáo kế toán quản trị chưa đa dạng, chưa phản ánh đầy đủ toàn bộ hoạt động của doanh nghiệp. Do đó thông tin đến với nhà quản trị chưa đầy đủ.

Thứ bảy, chưa chú trọng đến công tác lập dự toán chi phí cho hoạt động sản xuất sản phẩm, do đó chưa vận dụng triệt để mối quan hệ chi phí, khối lượng, lợi nhuận trong quá trình quản trị.

3. GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN TỔ CHỨC CÔNG TÁC QUẢN TRỊ TRONG CÁC DOANH NGHIỆP SẢN XUẤT TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ ĐỒNG HỚI

Để hoàn thiện tổ chức công tác kế toán quản trị trong các doanh nghiệp sản xuất trên địa bàn Thành phố Đồng Hới cần tập trung giải quyết một số vấn đề cơ bản sau:

Thứ nhất, các doanh nghiệp sản xuất cần áp dụng mô hình kế toán quản trị kết hợp với kế toán tài chính (Sơ đồ 1).

Sơ đồ 1. Mô hình tổ chức bộ máy kế toán

Theo mô hình này thì trong từng nội dung tổ chức công tác kế toán đều có sự kết hợp chặt chẽ giữa kế toán quản trị và kế toán tài chính. Trong từng bộ phận kế toán đã có sự kết hợp để thực hiện nhiệm vụ của kế toán tài chính và kế toán quản trị. Mỗi bộ phận kế toán đều có nhiệm vụ thu thập, xử lý và cung cấp thông tin đến từng đối tượng kế toán cụ thể có liên quan, vừa phục vụ cho việc lập báo cáo tài chính vừa phục vụ cho việc lập báo cáo quản trị. Do đó, trong mỗi bộ phận đồng thời phải tiến hành kế toán chi tiết và kế toán tổng hợp [4]. Tuy nhiên doanh nghiệp vẫn phải bố trí một bộ phận riêng để thực hiện nhiệm vụ thu thập, xử lý và phân tích thông tin phục vụ cho việc lập kế hoạch kinh doanh và đưa ra quyết định kinh doanh phù hợp. Mô hình này tránh được sự trùng lặp trong việc tổ chức thực hiện các nội dung kế toán, tổ chức công tác kế toán đơn giản, gọn nhẹ, tiết kiệm thời gian và chi phí mà không ảnh hưởng đến chất lượng thông tin.

Thứ hai, cần tổ chức xây dựng phương pháp chứng từ kế toán cụ thể phù hợp với yêu cầu quản lý và đặc điểm sản xuất của doanh nghiệp. Tổ chức hệ thống chứng từ và ghi chép ban đầu là một trong những vấn đề quan trọng trong quá trình tổ chức kế toán quản trị ở các doanh nghiệp sản xuất. Chứng từ là vật mang thông tin và cung cấp thông tin đến với người sử dụng. Do đó, để đạt hiệu quả cao, nhà quản trị phải căn cứ vào quy mô và đặc điểm sản xuất kinh doanh, trình độ của đội ngũ cán bộ kế toán, thực tế trang thiết bị và yêu cầu của nhà quản trị để lựa chọn và thiết kế các mẫu chứng từ sao cho phù hợp. Mẫu chứng từ kế toán phục vụ cho kế toán quản trị phải đầy đủ các thông tin cần thiết, hợp lý theo yêu cầu quản trị của doanh nghiệp. Hệ thống chứng từ kế toán cần được lập, luân chuyển, quản lý và sử dụng theo đúng chế độ kế toán quy định và yêu cầu của nhà quản lý. Một số mẫu chứng từ kế toán phục vụ cho kế toán quản trị phải được xây dựng thêm hoặc bổ sung thêm một số nội dung chi tiết vào mẫu chứng từ đã được quy định để thuận lợi cho việc tập hợp và phân tích thông tin, phục vụ cho công tác điều hành và ra quyết định của nhà quản trị nội bộ.

Thứ ba, cần tổ chức vận dụng hệ thống tài khoản kế toán trong kế toán quản trị vừa đảm bảo theo đúng chế độ kế toán quy định vừa đáp ứng được nhu cầu sử dụng thông tin của nhà quản trị.

Trên cơ sở hệ thống tài khoản kế toán đã ban hành, các doanh nghiệp sản xuất phải căn cứ vào những yêu cầu cụ thể của nhà quản lý để thiết kế, xây dựng chi tiết theo từng chỉ tiêu thích hợp.

Trong quá trình thu thập và xử lý dữ liệu, bộ phận kế toán quản trị có thể mở các tài khoản kế toán chi tiết theo các cấp để phản ánh đầy đủ các thông tin cần thiết của các nghiệp vụ kinh tế phát sinh. Việc chi tiết hoá các tài khoản kế toán chi tiết phải đảm bảo tính thống nhất về ký hiệu, cấp độ và đặc biệt không được sai lệch nội dung, kết cấu và phương pháp ghi chép của các tài khoản kế toán. Chẳng hạn, trong khi tập hợp chi phí và tính giá thành sản phẩm thì kế toán quản trị phải hạch toán chi tiết theo từng công việc, từng sản phẩm, từng đơn đặt hàng, từng bộ phận sản xuất; trong bán hàng và xác định kết quả thì đòi hỏi phải chi tiết theo từng địa điểm, từng mặt hàng, nhóm mặt hàng; trong quá trình theo dõi hàng tồn kho thì phải chi tiết đến từng loại nguyên vật liệu,

công cụ dụng cụ, thành phẩm,... Vì vậy, việc ghi chép sổ kế toán cũng cần phải chi tiết cụ thể. Đối với những mẫu sổ đã được quy định, kế toán có thể bổ sung thêm chỉ tiêu để phục vụ yêu cầu quản lý nhưng không làm sai lệch các chỉ tiêu đã quy định trên sổ kế toán. Ngoài ra, doanh nghiệp có thể mở thêm các sổ kế toán mới để phản ánh các nội dung đáp ứng theo yêu cầu quản lý riêng.

Thứ tư, xây dựng nguyên tắc tổ chức vận dụng sổ kế toán. Doanh nghiệp căn cứ vào hệ thống sổ kế toán do Bộ Tài chính ban hành hoặc được Bộ Tài chính chấp thuận áp dụng cho doanh nghiệp để bổ sung các chỉ tiêu, yêu cầu cụ thể phục vụ cho kế toán quản trị trong doanh nghiệp. Việc bổ sung hoặc thiết kế các nội dung của sổ kế toán không được làm sai lệch nội dung các chỉ tiêu đã quy định trên sổ kế toán và cần phù hợp với yêu cầu quản lý của doanh nghiệp [1].

Ngoài ra, doanh nghiệp có thể thiết kế các sổ kế toán mới phù hợp với yêu cầu quản lý chi phí, doanh thu và xác định kết quả kinh doanh theo bộ phận, mặt hàng, công việc và các yêu cầu khác của kế toán quản trị như: Phiếu tính giá thành sản phẩm; Báo cáo sản xuất; Sổ chi tiết bán hàng theo khách hàng,...

Thứ năm, xây dựng hệ thống báo cáo kế toán quản trị phù hợp với yêu cầu cung cấp thông tin cho nhà quản lý nội bộ.

Hệ thống báo cáo kế toán quản trị cung cấp cho nhà quản trị nội bộ chủ yếu là các báo cáo bộ phận. Báo cáo bộ phận là báo cáo về chi phí, doanh thu và kết quả thu nhập của các bộ phận trong doanh nghiệp. Báo cáo bộ phận được thành lập theo mô hình ứng xử của chi phí, nghĩa là toàn bộ chi phí phát sinh phải được tách thành biến phí và định phí nhằm tạo điều kiện thuận lợi để nhận thức về cách ứng xử chi phí với những mức độ hoạt động khác nhau. Báo cáo quản trị được trình bày theo yêu cầu của nhà quản trị, nghĩa là thông tin của báo cáo kế toán quản trị phải giúp cho nhà quản trị phân tích, so sánh và đưa ra các quyết định cần thiết. Vì vậy, báo cáo kế toán quản trị được xây dựng với nhiều hình thức khác nhau nhưng các chỉ tiêu trong báo cáo luôn có quan hệ mật thiết với nhau.

Thứ sáu, tăng cường công tác kiểm soát chi phí trong quá trình quản lý.

Đối với nhà quản lý, chi phí là mối quan tâm hàng đầu, vì chi phí có ảnh hưởng trực tiếp đến lợi nhuận. Việc nhận diện và thấu hiểu cách phân loại và ứng xử của từng loại chi phí là điều mấu chốt để có thể quản lý chi phí, từ đó đưa ra những quyết định đúng đắn trong quá trình tổ chức điều hành hoạt động kinh doanh của nhà quản trị.

Để kiểm soát được chi phí, trước hết doanh nghiệp phải xây dựng được các định mức chi phí sản xuất phù hợp như chi phí nguyên vật liệu trực tiếp, chi phí nhân công trực tiếp, chi phí sản xuất chung. Trên cơ sở nhu cầu sản xuất trong kỳ, doanh nghiệp xây dựng dự toán cho các khoản mục chi phí. Kiểm soát thực hiện và giải trình các nguyên nhân chênh lệch giữa chi phí theo dự toán và chi phí thực tế để cung cấp các thông tin cần thiết cho nhà quản lý đưa ra các quyết định kinh doanh phù hợp.

4. KẾT LUẬN

Kế toán quản trị là một bộ phận cấu thành không thể tách rời của hệ thống kế toán. Để kế toán quản trị phát huy hết vai trò tác dụng đối với nhà quản trị nội bộ, đòi hỏi các doanh nghiệp sản xuất trên địa bàn Thành phố Đồng Hới phải áp dụng triệt để tổ chức công tác kế toán quản trị vào trong doanh nghiệp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý, mang lại lợi nhuận cao cho doanh nghiệp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Tài chính (2006), Thông tư 53/TT-BTC ngày 12 tháng 6 năm 2006, *Hướng dẫn áp dụng kế toán quản trị trong doanh nghiệp*.
- [2] Phạm Văn Dực (2006), *Kế toán quản trị*, Nxb Thống kê, Hà Nội
- [3] Nguyễn Minh Phương (2002), *Giáo trình Kế toán quản trị*, Nxb Lao động - Xã hội, Hà Nội.
- [4] Vũ Thị Thanh Tâm (2014), “*Xây dựng mô hình kế toán quản trị các doanh nghiệp sản xuất trên địa bàn thành phố Hà Nội*”, Tạp chí Nghiên cứu Tài chính Kế toán, số 01 (126).

MANAGEMENT ACCOUNTING ORGANIZATION IN MANUFACTURING BUSINESSES IN DONG HOI CITY

Le Thi Tham

Quang Binh Economic School

Abstract. *Management accounting provides the internal administrators with the information to help them in term of making business decisions. These decisions have great impact on the success or failure of businesses. Therefore, if the information is inadequacy, they will face difficulties in the management. If it is incorrect, they will be able to make the erroneous decisions. If it is not in the right time, they will be able to lose the business opportunities.*

In order to help the manufacturing businesses organize the accounting well, Ministry of Finance has issued Circular No 53/ TT-BTC dated June 12, 2006 on guiding the application of management accounting in businesses. In fact, this application has still remained a lot of difficulties. Hence, it is extremely necessary to organize management accounting in businesses. In this paper, we would like to mention to some current issues that need to be solved to complete the organization of management accounting in manufacturing businesses in Dong Hoi city.